

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 481/2017-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. októbra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED], obe [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Vladimírou Houdek Běhalovou, Brezová 10, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1134/1995 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 20 C 164/1992), za účasti Okresného súdu Košice II, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1134/1995 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1134/1995 p r i k a z u j e , aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie každej v sume po 10 000 € (slovom desaťtisíc eur), ktoré im je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý [REDACTED] a [REDACTED] uhradiť trovy konania v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. Vladimíry Houdek Běhalovej, Brezová 10, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. apríla 2016 doručená sťažnosť a 27. marca 2017 doplnenie sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED], obe [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1134/1995 [pôvodne vedenom pod sp. zn. 20 C 164/1992 (ďalej len „napadnuté konanie“)].

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľky sú ako navrhovateľky účastníčkami konania v napadnutom konaní v právnej veci navrhovateľov [REDACTED] a spol., proti odporcom [REDACTED], a [REDACTED], o vydanie nehnuteľnosti.

Návrh vo veci bol podaný 12. februára 1992 a konanie bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 20 C 164/1992. Sťažovateľky sú dcérami pôvodného navrhovateľa v 2. rade [REDACTED], ktorý zomrel 5. septembra 1998 – sťažovateľky ako dedičky vstúpili do konania.

Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 20 C 1134/1995-571 zo 16. júna 2008 tak, že návrh zamietol. Proti rozsudku okresného súdu podali navrhovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 5 Co 258/2008-611 z 9. februára 2009 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľky poukazujú na to, že súdny spis bol predložený znaleckému ústavu na vypracovanie znaleckého posudku. Podľa ich názoru v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom v období „1. od 14. 6. 1994, kedy Obvodný súd Košice II vyslovil svoju nepríslušnosť v konaní a vec postúpil Obvodnému súdu Bratislava II, do vrátenia veci na Obvodný súd Košice II potom ako Mestský súd v Bratislave uznesením zo dňa 28. 4. 1995 vyslovil, že nesúhlas Obvodného súdu Bratislava II s postúpením veci je dôvodný a vec tak bola vrátená Obvodnému súdu Košice II

2. od 12. 12. 1997 do 23. 4. 1999

3. od mesiaca október 1999 do septembra 2001

- prietahy pod bodom 2. a 3. konštatoval Okresný súd Košice II v odpovedi na sťažnosť z 20. 2. 2008

4. po 7. 2. 2012, kedy bolo v konaní nariadené znalecké dokazovanie až doposiaľ, nakoľko do dnešného dňa nebol súdu doručený vypracovaný znalecký posudok.

Sťažovateľky majú za to, že konanie v označenej právnej veci trvá neprimerane dlhú dobu viac ako 24 rokov a 2 mesiace a dochádza v ňom k zbytočným prietahom.

Pred podaním ústavnej sťažnosti podali sťažovateľky v januári 2008 predsedovi Okresného súdu Košice II v zmysle § 62 zák. č. 757/2004 Z. z. sťažnosť na prietahy v konaní... V odpovedi na sťažnosť zo dňa 20. 2. 2008 predseda súdu oznámil, že sťažnosť pokladá za dôvodnú, nakoľko k prietahom došlo, a to predovšetkým v obdobiach od 12. 12. 1997 do 23. 4. 1999 a od mesiaca október 1999 do septembra 2001. Uvedená situácia bola podľa predsedu súdu spôsobená aj enormnou zaťaženosťou vo veci konajúcich súdov. V konaní došlo i k zmenám zákonných sudcov v súlade s rozvrhmi práce tunajšieho súdu pre príslušný kalendárny rok.

Ďalšiu sťažnosť na prietahy v konaní podali sťažovateľky dňa 16. 2. 2016. V odpovedi na túto sťažnosť predseda súdu uviedol, že dňa 10. 9. 2013 bol Ústavu súdneho

inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline zaslaný spis na vypracovanie znaleckého posudku. Súd znalecký ústav opakovane vyzýval na zaslanie vypracovaného posudku, uložil mu dve poriadkové pokuty a podal opakované oznámenia Ministerstvu spravodlivosti. Uviedol, že je zrejmé, že dĺžku predmetného konania ovplyvňujú prietahy pri podaní znaleckého posudku zo strany ustanoveného znaleckého ústavu.

... Činnosť súdu v konaní nebola efektívna a nesmerovala ku skorému ukončeniu veci, sťažovateľky ani ich právny predchodca k neprimeranej dĺžke konania a vzniknutým prietahom žiadnym spôsobom neprispeli. Vec je stále v štádiu prvostupňového konania, právne postavenie sťažovateľiek je dlhodobo neisté a z hľadiska povahy veci ide pre nich o vec mimoriadne dôležitú...“.

Vychádzajúc z judikatúry ústavného súdu sťažovateľky v sťažnosti ďalej uvádzajú:

„1./ Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom konania je vydanie nehnuteľnosti na základe reštitučného nároku. I keď sa jedná o právne a fakticky zložitejšiu vec, nemôže to ospravedlniť viac ako 24-ročnú dĺžku konania.

2./... V prejednávanej veci sťažovateľky ani ich právny predchodca žiadnym spôsobom neprispeli k predĺžovaniu konania. Ich postup v konaní bol aktívny. Sťažovateľky rovnako ako aj ich právny predchodca boli v konaní zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorý sa aktívne spolupodieľal na objasňovaní skutkového a právneho stavu veci, v rámci svojich možností predkladal dostupné listinné dôkazy a navrhoval vykonanie dôkazov. Sťažovateľky v stanovenej lehote reagovali na výzvy súdu, v stanovených lehotách plnili uložené procesné povinnosti a súdu poskytovali potrebnú súčinnosť, avšak bezúspešne. Vo veci doposiaľ nebolo s konečnou platnosťou právoplatne meritórne rozhodnuté.

3./... Konanie súdu bolo podľa sťažovateľiek neefektívne a nesmerovalo k skorému ukončeniu veci v zmysle ust. § 100 ods. 1 O. s. p. Okresný súd síce vo veci po 16 rokoch rozhodol, ale toto rozhodnutie bolo na základe odvolania zrušené, čo tiež možno pripočítať na ťarchu konania pred okresným súdom ako neefektívne konanie /III. ÚS 201/2014/. Ani nevypracovanie znaleckého posudku ustanoveným znaleckým ústavom v stanovenej lehote nezbaňuje súd zodpovednosti za prietahy v konaní, nakoľko príslušný súd nesie

zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (III. ÚS 111/01, II. ÚS 523/2010).

V prejednávanej veci napadnuté konanie sťažovateľiek nebolo právoplatne skončené od roku 1992, napriek tomu, že od začatia konania uplynulo už viac ako 24 rokov a 2 mesiace, vzhľadom k čomu nie je potrebné osobitne vyhodnocovať jednotlivé procesné úkony vykonané v jeho doterajšom priebehu...

Občianske súdne konanie, ktoré trvá viac ako 24 rokov a 2 mesiace, možno už len na základe jeho posúdenia vcelku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 Ústavy i právom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru (IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 251/05). Z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota nebola odstránená ani po viac ako 24 rokoch od začatia konania (III. ÚS 152/08, IV. ÚS 251/08, III. ÚS 383/2012).“

Vzhľadom na tieto skutočnosti sťažovateľky žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Základné právo sťažovateľiek... na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C/1134/1995 porušené boli.

... Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C/1134/1995 konal bez zbytočných prietáhov.

(Každéj zo sťažovateľiek, pozn.)... priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 15 000,- EUR, ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

... Okresný súd Košice II je povinný zaplatiť sťažovateľkám náhradu trov konania vo výške 303,16 EUR do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu k rukám ich právnej zástupkyne.“

Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľky odôvodňujú takto:

„V dôsledku prieťahov v konaní došlo v prípade sťažovateľiek k následkom, ktoré sa už nedajú zásadne napraviť ani odstrániť. Návrh na začatie konania bol podaný ešte v roku 1992. V tom čase mala sťažovateľka v 1. rade 25 rokov a sťažovateľka v 2. rade 27 rokov. Účastníkom konania bol najprv ich otec, ktorý zomrel v roku 1998 a vydania nehnuteľností sa tak nedožil. Dnes má sťažovateľka v 1. rade 49 rokov a sťažovateľka v 2. rade 51 rokov, celú mladosť strávili čakaním na vydanie nehnuteľností. Sťažovateľky žijú už niekoľko rokov v strachu a v strese, ktorý je vyvolaný týmto dlhotrvajúcim konaním. Tento stres a neistota bol podľa sťažovateľiek aj spúšťačom ich chorôb. Sťažovateľka v 1. rade prekonala rakovinu, je onkologicky sledovanou pacientkou, rozpadol sa jej rodinný život, rozviedla sa, je na čiastočnom invalidnom dôchodku. Sťažovateľka v 2. rade je po resekcii hrubého čreva /Crohnova choroba/, má antifosfolipidový syndróm, je na plnom invalidnom dôchodku. Obe sťažovateľky majú psychické ťažkosti, boja sa, či sa vôbec dožijú skončenia konania vedeného pred Okresným súdom Košice II pod sp. zn. 20 C/1134/1995. Dlhotrvajúce konanie v nich vyvoláva pocity krivdy, beznádeje, úzkosti a zúfalstva. Sťažovateľky pociťujú bezmocnosť. Pretrvávajúca nečinnosť súdu vážne narušila dôveru sťažovateľiek v zákonné a spravodlivé rozhodovanie orgánov verejnej moci v Slovenskej republike.“

V podaní z 24. marca 2017 doručenom ústavnému súdu 27. marca 2017 sťažovateľky *„upravujú petit ústavnej sťažnosti v časti priznania finančného zadosťučinenia, a požadujú finančné zadosťučinenie vo výške 28 000,- eur pre každú sťažovateľku...“*.

Sťažovateľky tento návrh odôvodňujú s poukazom na to, že napadnuté konanie *«... na Okresnom súde Košice II vedené pod sp. zn. 20 C/1134/1995 (predtým sp. zn. 20 C/164/1992) bolo začaté pred viac ako 25 rokmi. Pôvodný žalobca v 2. rade [REDAKOVANÉ] – otec sťažovateľiek sa právoplatného skončenia vo veci nedožil.*

Sťažovateľky majú za to, že spravodlivosť po viac ako 25 rokoch je oneskorenou spravodlivosťou a „oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou“ (rozhod. Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Medvedskyyi v. Ukrajina z 20. 5. 2010, bod 75).

... Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

Pokiaľ ide o výšku požadovaného finančného zadostučinenia sťažovateľky poukazujú na nález Ústavného súdu... sp. zn. I. ÚS 17/2011 z 13. 4. 2011, ktorým ústavný súd priznal sťažovateľom po 12 000,- eur za prieťahy v konaní trvajúcim 16 rokov a taktiež na nálezy ústavného súdu IV. ÚS 531/2012 z 23. 1. 2013, IV. ÚS 531/2012 z 5. 6. 2013 a IV. ÚS 134/2013 z 24. 7. 2013.

S ohľadom na vyššie považujú sťažovateľky finančné zadostučinenie vo výške 28 000,- eur pre každú sťažovateľku za primerané.».

Po predbežnom prerokovaní ústavný súd prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľiek uznesením sp. zn. II. ÚS 481/2017 z 25. júla 2017.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľiek a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Ústavný súd zároveň vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľiek a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľiek a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu sa k sťažnosti vyjadril v prípise sp. zn. 1 SprV 658/2017 zo 7. septembra 2017, v ktorom opísal priebeh napadnutého konania. V tejto súvislosti uviedol:

«- uznesením zo dňa 5. 10. 1992 bolo konanie čiastočne zastavené a zvyšný nárok bol vylúčený na samostatné konanie, ktoré je predmetom ústavnej sťažnosti. Žalobcom v danom konaní bol právny predchodca sťažovateľiek.

- v marci 1993 bol určený termín pojednávania na deň 15. 4. 1993. Dňa 1. 4. 1993 bol tento termín zrušený.

- po vydaní vyššie uvedeného uznesenia bolo súdu doručené oznámenie o zmene žalovaného datované dňom 30. 11. 1992.

- v septembri 1993 bolo určené pojednávanie na deň 18. 10. 1993.

- na uvedenom pojednávaní bolo rozhodnuté o zámene žalovaného a pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom predloženia žaloby.

- v mesiacoch február, marec a máj boli zasielané právnomu zástupcovi žalobcov urgency.

- dňa 31. 5. 1994 bola zasielaná výzva žalovanému.

- uznesením zo dňa 14. 6. 1994, ktoré nadobudlo právoplatnosť 11. 7. 1994, bola vyslovená miestna nepríslušnosť súdu a bolo rozhodnuté o postúpení veci Obvodnému súdu Bratislava 2.

- po rozhodnutí Mestského súdu v Bratislave bol spis dňa 5. 12. 1995 vrátený tunajšiemu súdu.

- v marci 1996 bola kópia žaloby zaslaná na vyjadrenie žalovanému.

- dňa 3. 4. 1996 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 24. 4. 1996.

- pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito.

- uznesením zo dňa 23. 5. 1996 bolo rozhodnuté o zámene žalovaného.

- proti uvedenému uzneseniu sa žalobcovia dňa 25. 8. 1996 cestou svojej právnej zástupkyne odvolali.

- dňa 7. 10. 1996 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, z ktorého bol vrátený 7. 10. 1997 so zrušujúcim uznesením.

- uznesenie bolo doručené účastníkom a ich právnym zástupcom.

- uznesením zo dňa 12. 12. 1997 bolo rozhodnuté o vstupe ďalších účastníkov na strane žalovaného.

- dňa 16. 6. 1998 došlo k zmene zákonného sudcu v konaní.

- v mesiaci apríl 1999 bolo určené pojednávanie na deň 31. 5. 1999.

- dňa 19. 5. 1999 oznámila právna zástupkyňa žalobcov, že žalobca v 2. rade zomrel.

- pojednávanie zo dňa 31. 5. 1999 bolo odročené na neurčito na žiadosť právnych zástupcov žalobcov s tým, že títo v lehote 15 dní predložia súdu svoje písomné podania, prípadne návrhy na doplnenie dokazovania.

- keďže žiadne stanovisko ani návrhy predložené neboli, boli týmto právnym zástupcom dňa 15. 10. 1999 zasielané výzvy.

- jeden z právnych zástupcov doručil svoje stanovisko 10. 11. 1999, druhá právna zástupkyňa požiadala 17. 2. 2000 o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia v trvaní 60 dní za účelom mimosúdnych jednaní, kedy je možné očakávať, že dôjde k mimosúdnemu uspokojeniu nárokov žalobcov.

- keďže žiadne vyjadrenie doručené nebolo, bol určený termín pojednávania na deň 16. 10. 2000.

- ani jedna zo sťažovateľiek sa vytýčeného pojednávania nezúčastnila.

- pojednávanie bolo odročené na 29. 11. 2000.

- dňa 28. 11. 2000 ospravedlnili sťažovateľky neúčast' na vytýčenom pojednávaní z dôvodu poskytnutia ďalšej lehoty za účelom jednania so žalovaným.

- pojednávanie zo dňa 29. 11. 2000 bolo odročené na neurčito z dôvodu nutnosti predloženia potrebných dedičských rozhodnutí a oznámenia dispozície s návrhom.

- stanovisko žalobcov (nie sťažovateľiek) bolo súdu doručené 7. 3. 2001, 23. 5. 2001 a 15. 6. 2001.

- dňa 22. 8. 2001 boli predchádzajúce stanoviská doplnené (opäť však nie sťažovateľkami).

- v septembri 2001 boli zasielané výzvy právnym zástupcom žalobcov na predloženie dokladov v lehote 15 dní. Na výzvy nereagovali.

- dňa 27. 11. 2001 bola zasielaná výzva Okresnému úradu Košice I, na ktorú reagoval 7. 12. 2001.

- dňa 13. 12. 2001 predložili sťažovateľky plnú moc na zastupovanie právnou zástupkyňou, ktorá zastupovala aj ďalších žalobcov.
- uznesením zo dňa 22. 3. 2002 bolo nariadené znalecké dokazovanie.
- v auguste 2002 bol spis predložený na vypracovanie posudku ustanovenému znalcovi.
- dňa 9. 9. 2002 požiadal ustanovený znalec o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do konca mesiaca október 2002.
- vypracovaný znalecký posudok bol súdu doručený 17. 1. 2003 a dňa 20. 2. 2003 zaslaný na zaujatie stanoviska účastníkom konania.
- žiadané vyjadrenia boli súdu doručené v mesiacoch marec a apríl 2003.
- v máji 2003 bol vyzvaný znalec na vyjadrenie k stanovisku žalobcov. Svoje stanovisko doručil 13. 6. 2003.
- stanovisko znalca bolo doručené právnej zástupkyňi žalobcov, ktorá sa k nemu vyjadrila 4. 8. 2003.
- toto jej stanovisko bolo v septembri 2003 zaslané znalcovi, ktorý na toto reagoval po urgencii 15. 10. 2003.
- na jeho stanovisko reagovala právna zástupkyňa žalobcov 26. 11. 2003.
- uznesením zo dňa 15. 4. 2004 bolo rozhodnuté o znalečnom.
- dňa 3. 5. 2004 sa traja zo žalobcov proti uzneseniu o znalečnom odvolali a zároveň podali návrh na vydanie predbežného opatrenia.
- uznesením zo dňa 10. 5. 2004 boli vyzvaní na doplnenie návrhu na vydanie predbežného opatrenia.
- dňa 20. 5. 2004 zobrali svoj návrh v celom rozsahu späť (predbežné opatrenie).
- uznesením zo dňa 11. 6. 2004 bol vo veci ustanovený znalecký ústav – Žilinská univerzita so sídlom v Žiline, ktorému bol spis odoslaný 24. 8. 2004.
- dňa 21. 9. 2004 požiadal ustanovený znalecký ústav o predĺženie lehoty na spracovanie znaleckého posudku do 30. 11. 2004. Súhlas bol znaleckému ústavu udelený.
- dňa 9. 12. 2004 bola znaleckému ústavu zasielaná výzva na oznámenie prekážky, pre ktorú znalecký posudok doposiaľ nebol predložený.
- dňa 29. 12. 2004 bol znalecký posudok doručený.

- dňa 18. 1. 2005 bol znalecký posudok doručovaný účastníkom, resp. ich právnym zástupcom.

- vyjadrenia boli súdu doručené v priebehu mesiacov február až apríl 2005.

- dňa 16. 5. 2005 doručili žalobcovia cestou svojho právneho zástupcu „rozšírenie žaloby a vyjadrenie“.

- dňa 20. 10. 2005 bolo rozhodnuté o znalečnom.

- dňa 25. 10. 2005 bola zasielaná výzva právnemu zástupcovi žalobcov.

- dňa 14. 11. 2005 podal žalovaný v 1. rade proti uzneseniu o znalečnom odvolanie.

- v období od 24. 11. 2005 do 21. 3. 2006 sa spis nachádzal z dôvodu podaného odvolania na odvolacom súde, odkiaľ bol vrátený s potvrdzujúcim uznesením.

- dňa 25. 4. 2006 bolo vydané opravné uznesenie.

- dňa 29. 5. 2006 bolo vydané uznesenie, ktorým bolo konanie proti žalovaným v 2. a 3. rade zastavené, pripustený vstup ďalšieho žalovaného do konania a pripustená zmena žaloby.

- proti uzneseniu podal žalovaný v 1. rade odvolanie, v dôsledku čoho bol spis dňa 26. 6. 2006 predložený opätovne Krajskému súdu v Košiciach.

- odvolací súd rozhodol uznesením zo dňa 31. 1. 2007 tak, že uznesenie čiastočne potvrdil a odvolanie čiastočne odmietol. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 20. 3. 2007.

- dňa 2. 4. 2007 došlo k zmene zákonného sudcu.

- dňa 10. 5. 2007 podali žalobcovia návrh na vydanie predbežného opatrenia.

- dňa 11. 5. 2007 bol určený termín pojednávania na deň 18. 6. 2007.

- uznesením zo dňa 8. 6. 2007 bolo rozhodnuté o návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

- dňa 18. 6. 2007 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 17. 9. 2007.

- dňa 22. 6. 2007 bol termín pojednávania, určený na deň 17. 9. 2007, zrušený z dôvodu zmeny zákonného sudcu.

- dňa 4. 7. 2007 sa žalovaný v 1. rade proti uzneseniu o predbežnom opatrení odvolal.

- dňa 15. 8. 2007 bol spis z dôvodu podaného odvolania predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 4. 10. 2007, kedy bol vrátený čiastočne so zmeňujúcim a čiastočne so zrušujúcim uznesením.

- dňa 27. 2. 2008 bolo určené pojednávanie na deň 16. 6. 2008.
- na uvedenom pojednávaní bol vyhlásený rozsudok.
- dňa 1. 8. 2008 podali žalobcovia cestou svojho právneho zástupcu proti rozsudku odvolanie, ktoré bolo 4. 8. 2008 zaslané na vyjadrenie žalovaným.
- dňa 26. 8. 2008 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, z ktorého bol vrátený 8. 4. 2009 s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok tunajšieho súdu zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.
- v apríli 2009 bolo rozhodnutie odvolacieho súdu doručené právnym zástupcom účastníkov konania.
- dňa 4. 2. 2010 bolo určené pojednávanie na deň 8. 3. 2010.
- pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené za účelom uskutočnenia miestnej ohliadky, termín ktorej bol stanovený na 8. 4. 2010.
- ohliadka sa uskutočnila v stanovený deň.
- dňa 6. 10. 2010 bolo určené pojednávanie na deň 15. 11. 2010.
- z dôvodu mimoriadnej udalosti (nahlásenia bomby) sa v uvedený deň pojednávanie neuskutočnilo a bolo odročené na 20. 12. 2010.
- ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 21. 2. 2011 a bolo odročené za účelom výsluchu žalobkyne v 5. rade v domácom prostredí.
- výsluch tejto žalobkyne sa uskutočnil 10. 3. 2011.
- dňa 31. 3. 2011 bol určený termín pojednávania na deň 6. 6. 2011. Uvedené pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené aj z dôvodu nutnosti vypočutia jednej zo sťažovateľiek na deň 26. 9. 2011.
- pojednávanie sa uskutočnilo a z dôvodu potreby doplnenia dokazovania znaleckým posudkom bolo odročené na neurčito.
- po predložení písomných stanovísk sporových strán bolo uznesením zo dňa 7. 2. 2012 nariadené znalecké dokazovanie znaleckou organizáciou z odboru stavebníctvo – Ústavom súdneho inžinierska Žilinskej univerzity so sídlom v Žiline.
- dňa 14. 2. 2012 podali žalované cestou svojej právnej zástupkyne odvolanie, ktoré bolo 20. 3. 2012 doručené právnemu zástupcovi žalobcov.

- dňa 26. 4. 2012 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, ktorý rozhodnutie tunajšieho súdu potvrdil a vo zvyšnej časti odvolanie odmietol. Rozhodnutie doručil tunajšiemu súdu 31. 5. 2012.

- dňa 3. 7. 2012 bol ustanovenému znaleckému ústavu zaslaný spis za účelom vypracovania znaleckého posudku.

- dňa 10. 10. 2012 bola ustanovená znalecká organizácia vyzvaná na oznámenie, v akom štádiu sa nachádza vypracovanie znaleckého posudku, dôvody, pre ktoré nebol do dnešného dňa súdu zaslaný a oznámenie termínu, kedy je možné predpokladať jeho zaslanie.

- keďže znalecký ústav na výzvu nereagoval, bola mu 12. 12. 2012 zasielaná urgencia.

- dňa 27. 2. 2013 ustanovená znalecká organizácia oznámila, že skôr ako do konca roka 2013 nebude schopná znalecký posudok vypracovať a navrhla súdu nariadiť znalecké dokazovanie Technickou univerzitou v Košiciach.

- uvedená skutočnosť bola 11. 3. 2013 oznámená právnym zástupcom účastníkov konania a zároveň bola v súvislosti so znaleckým dokazovaním oslovená Technická univerzita v Košiciach.

- odpoveď Technickej univerzity v Košiciach bola súdu doručená 28. 3. 2013.

- dňa 4. 4. 2013 oznámil právny zástupca žalobcov (aj sťažovateľiek), že navrhuje predĺžiť lehotu už ustanovenému znaleckému ústavu na vypracovanie znaleckého posudku do 31. 12. 2013.

- dňa 23. 4. 2013 bolo stanovisko Technickej univerzity v Košiciach zaslané právnym zástupcom účastníkov konania.

- v mesiacoch máj a jún 2013 boli telefonicky kontaktovaní už poverený znalecký ústav a Technická univerzita v Košiciach.

- dňa 12. 6. 2013 Ústav súdneho inžinierstva vrátil súdu celý spisový materiál bez vypracovania posudku s poukazom na skutočnosť, že dňa 20. 5. 2013 bol vyčiarknutý zo zoznamu znalcov.

- dňa 13.6.2013 bol Technickej univerzite v Košiciach zaslaný celý súdny spis za účelom posúdenia časového horizontu vypracovania znaleckého posudku v danom konaní.

- uznesením zo dňa 7. 8. 2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť 4. 9. 2013, došlo k zmene v osobe ustanoveného znaleckého ústavu (č. l. 1199 spisu).
- dňa 10. 9. 2013 bol Ústavu súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline zaslaný predmetný spis na vypracovanie znaleckého posudku v zmysle právoplatného uznesenia zo dňa 7. 8. 2013. Na vypracovanie znaleckého posudku bola stanovená lehota 50 dní.
- dňa 20. 9. 2013 ustanovený znalecký ústav oznámil, že odmieta vykonať znalecký úkon, nakoľko vážne dôvody mu neumožňujú vykonať úkon včas.
- dňa 26. 9. 2013 oznámil súd znaleckému ústavu, že neakceptuje jeho námietku a požiadal o oznámenie predpokladaného termínu vypracovania znaleckého posudku.
- dňa 4. 11. 2013 ustanovená znalecká organizácia opakovane oznámila, že znalecký úkon odmieta vykonať.
- dňa 10. 1. 2014 bol Ministerstvu spravodlivosti SR v Bratislave podaný podnet na preskúmanie postupu pri výkone znaleckej činnosti ustanoveného znaleckého ústavu z dôvodu odmietnutia vypracovania znaleckého posudku, čo nastoľuje obavu, že tým dôjde k spôsobeniu prieťahov v danom konaní.
- dňa 4. 4. 2014 požiadal náš súd Ministerstvo spravodlivosti SR o oznámenie stavu prešetrenia podnetu zo dňa 10. 1. 2014. Opätovná žiadosť bola zasielaná 28. 5. 2014.
- dňa 3. 7. 2014 bola zasielaná výzva znaleckému ústavu na oznámenie, v akom stave sa nachádza žiadaný znalecký posudok. Ďalšia takáto výzva bola zasielaná 10. 9. 2014.
- dňa 14. 8. 2014 doručilo Ministerstvo spravodlivosti SR v danej veci „žiadosť o spoluprácu“.
- dňa 30. 9. 2014 doručil ustanovený znalecký ústav žiadosť o stanovenie novej lehoty na vypracovanie posudku, žiadosť o priznanie preddavku na znalecké dokazovanie a žiadosť o udelenie súhlasu na použitie motorového vozidla.
- uznesením zo dňa 14. 10. 2014, ktoré nadobudlo právoplatnosť 6. 11. 2014, bolo o žiadostiach znaleckého ústavu rozhodnuté. Lehota na vypracovanie posudku bola predĺžená o 50 dní odo dňa doručenia uznesenia.
- dňa 15. 1. 2015 bol znalecký ústav vyzvaný na okamžité predloženie vypracovaného posudku.

- na deň 2. 2. 2015 vytýčil ústav miestne šetrenie, čo oznámil tunajšiemu súdu 19. 1. 2015. Dňa 9. 2. 2015 mu bola zasielaná výzva ohľadom tohto miestneho šetrenia. Odpoveď bola súdu doručená 9. 3. 2015.

- dňa 2. 6. 2015 bol znalecký ústav vyzvaný, aby obratom zaslal vypracovaný znalecký posudok.

- uznesením zo dňa 21. 8. 2015, ktoré nadobudlo právoplatnosť 19. 9. 2015, bola znaleckému ústavu za nepredloženie znaleckého posudku uložená poriadková pokuta 820,- eur.

- podaním, doručeným 19. 10. 2015, požiadal znalecký ústav o odpustenie uloženej poriadkovej pokuty a predĺženie termínu na vypracovanie posudku.

- uznesením zo dňa 21. 10. 2015 bola znaleckému ústavu určená lehota na vypracovanie posudku do 23. 11. 2015.

- dňa 30. 11. 2015 požiadal ustanovený ústav opätovne o predĺženie lehoty na vypracovanie posudku.

- uznesením zo dňa 18. 1. 2016 bol návrh ústavu na predĺženie lehoty zamietnutý a bola mu uložená poriadková pokuta 1 640,- eur. Ministerstvu spravodlivosti SR bol opakovane podaný podnet na preskúmanie postupu pri výkone znaleckej činnosti uvedenej znaleckej organizácie.

- dňa 11. 2. 2016 požiadalo Ministerstvo spravodlivosti o súčinnosť tunajší súd a dňa 15. 3. 2016 sa znalecká organizácia proti uzneseniu zo dňa 18. 1. 2016 odvolala.

- dňa 22. 3. 2016 bola znaleckej organizácii opakovane zasielaná výzva na okamžité predloženie znaleckého posudku.

- dňa 6. 5. 2016 bola poskytnutá žiadaná súčinnosť Ministerstvu spravodlivosti SR.

- listom, doručeným 5. 5. 2016, ministerka spravodlivosti oznámila, že v predmetnej veci bolo začaté správne konanie vo veci prejednávania a zistenia zodpovednosti za iný správny delikt znalca podľa § 27 ods. 1 písm. a) ZZTP.

- dňa 21. 4. 2016 požiadal znalecký ústav o opätovné predĺženie lehoty na vypracovanie posudku do 16. 5. 2016.

- uznesením zo dňa 28. 4. 2016 bola uvedená žiadosť zamietnutá a ústav bol vyzvaný na predloženie vypracovaného znaleckého posudku obratom, najneskôr do 5 dní.

- pre neuposlúchnutie výzvy bola uznesením zo dňa 28. 6. 2016 znaleckému ústavu opakovane uložená poriadková pokuta 1640,- eur. V uvedený deň bola zároveň zasielaná ďalšia výzva na predloženie znaleckého posudku pod následkom opätovného uloženia poriadkovej pokuty. S uvedenou situáciou bolo tiež oboznámené Ministerstvo spravodlivosti SR.

- na základe telefonického dohovoru požiadal zástupca ustanovenej znaleckej organizácie dňa 6. 7. 2016 o predĺženie lehoty na vypracovanie posudku do 31. 7. 2016. Uvedená žiadosť bola súdu doručená aj písomne dňa 15. 7. 2016.

- dňa 25. 7. 2016 sa znalecký ústav odvolal proti uzneseniu zo dňa 28. 6. 2016.

- po následne e-mailovej komunikácii medzi zástupcom ústavu a zákonným sudcom bol znalecký posudok doručený súdu 5. 9. 2016.

- dňa 7. 9. 2016 bol znalecký posudok zaslaný na vyjadrenie právnym zástupcom strán sporu.

- dňa 22. 9. 2016 požiadal právny zástupca žalobcov o predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k znaleckému posudku o 25 dní.

- žalovaní sa k znaleckému posudku vyjadrili 10. 10. 2016, žalobcovia 7. 11. 2016. Dňa 25. 11. 2016 doručili súdu opravu vyjadrenia k znaleckému posudku.

- dňa 9. 1. 2017 boli vyjadrenia strán sporu doručené procesnej protistrane a znaleckému ústavu, ktorý posudok vypracoval.

- dňa 31. 1. 2017 požiadal ústav o predĺženie lehoty na vyjadrenie.

- stanoviská strán sporu boli doručené 1. 3. 2017, resp. 2. 3. 2017 a 13. 3. 2017 bola zaslaná urgencia znaleckej organizácie, ktorá posudok podávala. Opätovná urgencia bola zasielaná 21. 4. 2017 a zároveň bola tomuto ústavu uznesením uložená poriadková pokuta 1000,- eur.

- dňa 15. 5. 2017 bolo doručené odborné stanovisko ústavu.

- dňa 1. 6. 2017 bol určený termín pojednávania na deň 4. 9. 2017.

- na základe žiadosti žalovaných bolo pojednávanie zo dňa 4. 9. 2017 odročené na deň 2. 10. 2017.»

Prehľad úkonov uvedených vo vyjadrení okresného súdu zodpovedá obsahu vyžiadaného spisu.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení ďalej poukázal na skutočnosti, ktoré podľa neho prispeli k celkovej dĺžke napadnutého konania a ktoré je potrebné pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľiek zohľadniť. V tejto súvislosti uviedol:

«Vzhľadom na chronológiu vo veci vykonaných úkonov s ich časovou špecifikáciou je nevyhnutné pripustiť neprimeranú dĺžku predmetného konania. Treba však poukázať a zohľadniť predovšetkým objektívne dôvody, ktoré tento neprimerane dlhý časový úsek zapríčinili. Z vyššie uvedenej chronológie možno konštatovať, že predovšetkým v posledných rokoch trvania sporu a po nariadení posledného znaleckého dokazovania súd vyvíjal maximálnu snahu a využil všetky zákonom mu poskytnuté možnosti na urýchlenie konania. Postup súdu je podrobne špecifikovaný vo vyššie popísaných úkonoch. Pre zhrnutie treba poukázať na opakované ukladanie poriadkových pokút ustanovenej znaleckej organizácii a to trikrát pre prieťahy pri podávaní znaleckého posudku a raz pre nepodanie odborného stanoviska. Prvé tri pokuty boli uložené v najvyššej zákonom prípustnej sadzbe. V uvedenom období bola nečinnosť znaleckej organizácie avizovaná aj ministerstvu spravodlivosti, ktoré bolo opakovane vyzývané na oznámenie výsledku vybavenia podnetu v danej veci, ktorému bola poskytnutá plná súčinnosť pri prešetrovaní podnetu a napokon oznámilo, že proti znaleckej organizácii začalo správne konania. Je potrebné poukázať na fakt, že aj sám právny zástupca sťažovateľiek navrhoval vykonať znalecké dokazovanie práve touto organizáciou.

V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť skutkovú obtiažnosť celého konania, čoho dôkazom je samotný rozsah celého spisového materiálu, ktorý k dnešnému dňu obsahuje 1595 strán, ale i nutnosť nariadenia opakovaných znaleckých dokazovaní, ktorých vykonanie k dĺžke konania výrazne prispeli. I podané znalecké posudky si vyžadovali značnú odbornú erudovanosť, keď sám právny zástupca sťažovateľiek požiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k tomuto posudku najmenej o 25 dní (k pôvodným 15 dňom), a to „najmä z dôvodu nutnosti prekonzultovania znaleckého posudku s odborníkom z príslušného odboru na obsah, spôsob vykonania a závery znaleckého posudku“. Skutková obtiažnosť celého konania je podčiarknutá i zabezpečením dôkazov a listinných dokladov predovšetkým samotným súdom, a to spravidla medzi vytýčenými pojednávaniami, ako to vyplýva z obsahu spisu (v chronológii sú uvedené len jednotlivé pojednávania). V konaní bola

vykonaná i ohliadka predmetnej nehnuteľnosti. Rozhodnutie danej veci si teda vyžadovalo rozsiahle dokazovanie viacerými dôkaznými prostriedkami.

Pokiaľ ide o samotnú nečinnosť okresného súdu, za takúto možno označiť časový úsek od 12. 12. 1997 do 23. 4. 1999 a od apríla 2009 do februára 2010. V ostatnom období trvania sporu sa mohli vyskytnúť krátkodobejšie obdobia nečinnosti, tieto mali však objektívny rozmer. Obdobia, keď sa spis nachádzal na odvolacom Krajskom súde v Košiciach nemôžu byť podľa môjho názoru pripísané na ťarchu okresného súdu. Jednalo sa o časové obdobia od 7. 10. 1996 do 7. 10. 1997, od 24. 11. 2005 do 21. 3. 2006, od 26. 6. 2006 do marca 2007, od 15. 8. 2007 do 4. 10. 2007 a od 26. 4. 2012 do 31. 5. 2012.

I keď pre rozhodnutie ústavného súdu vzhľadom na ustálenú judikatúru je táto skutočnosť irelevantná, dovoľujem si poukázať aj na fakt, že na prejednávaní danej veci z rôznych organizačných dôvodov a v súlade s rozvrhom práce sa postupne vystriedalo až 6 zákonných sudcov, ktorí sa museli aj s danou vecou postupne oboznámiť, čo si s prihliadnutím na jej predmet a skutkovú obtiažnosť vyžiadalo tiež určitý časový úsek.

Nezanedbateľný je však aj fakt správania samotných sťažovateľiek v konaní, ktoré v žiadnom období trvania sporu neprejavili aktívnu účasť na jeho urýchlení. Už v prvých rokoch trvania sporu požiadali cestou svojich právnych zástupcov o odročovanie pojednávania z dôvodu mimosúdnych jednaní. Stalo sa tak žiadosťou o odročenie pojednávania, určeného na deň 31. 5. 1999, ktoré bolo odročené práve za účelom pokusu o mimosúdne jednanie a na žiadosť právnych zástupcov žalobcov. Svoje stanovisko mali súdu oznámiť do 15 dní, k čomu však nedošlo. Z uvedeného dôvodu boli týmto zástupcom zasielané výzvy v mesiaci október 1999. Jedna z právnych zástupkyň požiadala 17. 2. 2000 o poskytnutie 60-dňovej lehoty za účelom ďalších mimosúdnych jednaní. Výsledok jednaní súdu oznámený nebol, preto následne určil termín pojednávania na deň 16. 10. 2000. Ani jedna zo sťažovateľiek sa vytýčeného pojednávania nezúčastnila. Boli to teda práve žalobcovia vrátane sťažovateľiek, ktorí boli v konaní pasívni a súdu neoznámili ani len výsledok mimosúdnych jednaní, hoci to boli práve oni, ktorí žiadali o poskytnutie lehoty za týmto účelom. Sťažovateľky sa nezúčastnili ani ďalšieho pojednávania, určeného na deň 29. 11. 2000, kde svoju neúčasť ospravedlnili a požiadali o poskytnutie ďalšej lehoty na mimosúdnu dohodu. Sťažovateľky však následne nepodali žiadne stanovisko; toto bolo

podané dňa 22. 8. 2001, avšak nie sťažovateľkami. Dňa 11. 9. 2001 boli zasielané výzvy právnym zástupcom žalobcov, na ktoré však žiadnym spôsobom nereagovali. Postoj sťažovateľiek k prejednávanej veci možno označiť za výlučne pasívny napriek tomu, že v danom konaní sú v procesnom postavení žalobkýň.

Rovnakou pasivitou sa vyznačovalo aj správanie sťažovateľiek v ďalších rokoch trvania sporu, keď sa nezúčastnili ani jedného z pojednávaní, určených na dni 16. 6. 2008, 8. 3. 2010, 20. 12. 2010, 21. 2. 2011 a 26. 9. 2011. Pojednávania, ktoré sa konalo dňa 6. 6. 2011, sa zúčastnila jedna zo sťažovateľiek a toto pojednávanie bolo odročené aj z dôvodu nutnosti vypočutia neprítomnej sťažovateľky. Napriek tomu sa nezúčastnila ani ďalšieho pojednávania.

Sťažnosť predsedovi súdu podali sťažovateľky vo februári 2016, keď už prebiehalo vo vyššej časti popísané znalecké dokazovanie. V rovnakom období bola podaná i ústavná sťažnosť, hoci stav konania mal byť sťažovateľkám známy, keďže sú v konaní zastúpené právnym zástupcom.

Vzhľadom na uvedené nemôžem súhlasiť s tvrdením, uvedeným v ústavnej sťažnosti, ktorým sťažovateľky podčiarkujú svoju aktivitu v konaní. Ani v období, keď sťažovateľky neboli zastúpené právnym zástupcom, ale ani v ďalšom období, neboli v konaní žiadnym spôsobom aktívne a v čase podania sťažnosti im pravdepodobne ani nebol známy stav daného konania, v ktorom vystupujú v procesnom postavení žalobkýň, keď v sťažnosti len uvádzajú skutočnosť, že podľa ich vedomostí posledné pojednávanie prebehlo 2. 4. 2013 (v uvedenom čase už bola riešená otázka znaleckého dokazovania) a dňa 4. 4. 2013 oznámil ich právny zástupca, že navrhuje predĺžiť lehotu ustanovenému znaleckému ústavu do konca kalendárneho roka.

Pri rozhodovaní ústavného súdu navrhujem zohľadniť všetky mnou uvádzané skutočnosti s prihliadnutím na správanie samotných sťažovateľiek.»

Sťažovateľky podali stanovisko k vyjadreniu predsedu okresného súdu prostredníctvom právnej zástupkyne v podaní z 2. októbra 2017, pričom v prvom rade poukazujú na to, že skutočnosti uvádzané okresným súdom nemôžu ospravedlniť dĺžku napadnutého konania. Ďalej uvádzajú:

„Sťažovateľky považujú za potrebné reagovať najmä na tvrdenia o ich pasivite. Sťažovateľky vstúpili do konania po smrti otca, ktorý zomrel v roku 1998. Od vstupu do konania boli vždy zastúpené právnym zástupcom ([REDACTED] [REDACTED]). Nemožno sťažovateľkám vyčítať, že po vstupe do konania uprednostňovali mimosúdne vyriešenie sporu. Pokiaľ sa sťažovateľky pojednávania nezúčastnili, svoju neúčast' vždy ospravedlnili a pojednávania sa zúčastňoval ich právny zástupca.

K údajnej pasivite sťažovateľiek, ktoré sa nezúčastnili pojednávani určených na dni 16. 6. 2008, 8. 3. 2010, 20. 12. 2010, 21. 2. 2011 a 26. 9. 2011, resp. 6. 6. 2011, sťažovateľky uvádzajú:

Sťažovateľke v 1. rade je onkologickou pacientkou. V roku 2007 jej bol diagnostikovaný mimoriadne zhubný nádor, od roku 2007 do roku 2015 podstúpila niekoľko agresívnych chemoterapií. Do jej rozvodu s manželom v roku 2012 sa pojednávani zúčastňoval namiesto sťažovateľky v 1. rade jej manžel.

Sťažovateľka v 2. rade trpí Crohnovou chorobou, ku ktorej sa každoročne pridružujú ďalšie choroby tráviaceho traktu. Od roku 2005 je na plnom invalidnom dôchodku a je ileostomička.

Sťažovateľky sa tak nezúčastňovali pojednávani nie z dôvodu svojej pasivity, ale z dôvodu svojich závažných ochorení. Neúčast' sťažovateľiek na pojednávaniach však nemohla zapríčiniť skutočnosť, že konanie nie je právoplatne skončené ani po 25 rokoch.

Napriek tomu, že sťažovateľka v 1. rade oznámila zmenu svojho priezviska ako aj adresy, súd jej opakovane doručoval predvolania na pojednávani na meno [REDACTED] [REDACTED], na adresu [REDACTED] [REDACTED] namiesto na meno [REDACTED] [REDACTED], na adresu [REDACTED] [REDACTED]. Rovnako to bolo aj u sťažovateľky v 2. rade, ktorá požiadala, aby jej písomnosti boli doručované na adresu [REDACTED] [REDACTED], avšak bezvýsledne. Aj nesprávne doručovanie mohlo podľa sťažovateľiek prispieť k predĺženiu konania.

Na strane 9 vyjadrenia Okresný súd Košice II uviedol, že sťažovateľkám v čase podania sťažnosti pravdepodobne nebol známy stav daného konania, keď v sťažnosti uvádzajú, že podľa ich vedomostí posledné pojednávani prebehlo 2. 4. 2013. Sťažovateľky si dôkladne preštudovali ústavnú sťažnosť a nenašli v nej údaj o tom, že by uviedli, že posledné pojednávani prebehlo 2. 4. 2013.

Z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota nebola odstránená ani po viac ako 25 rokoch od začatia konania (III. ÚS 152/08, IV. ÚS 251/08, III. ÚS 383/2012).

S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, ako aj s poukazom na ustálenú rozhodovaciu činnosť ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, považujú sťažovateľky požadovanú výšku finančného zadosťučinenia za primeranú, dôvodnú a v súlade so zásadami spravodlivosti.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľky sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1134/1995.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného

súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca bol podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Ústavný súd hodnotil postup okresného súdu v napadnutom konaní a jeho jednotlivé procesné úkony podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pokiaľ ide o úkony vykonané do 30. júna 2016. Vychádzajúc z toho, že napadnuté konanie nie je v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd nad rámec veci poukazuje na to, že 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). Podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Postup okresného súdu v napadnutom konaní od 1. júla 2016 bolo takto potrebné hodnotiť aj podľa ustanovení Civilného sporového poriadku.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ktoré ústavný súd zohľadňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd uvádza, že v napadnutom konaní sa koná o uplatnenom nároku žalobcov v 1. až 5. rade na vydanie veci – jednoposchodového domu s príslušenstvom na [REDACTED] [REDACTED] – t. j. zastavaná plocha vo výmere 580 m² s domom, zastavaná plocha vo výmere 184 m² a zastavaná plocha vo výmere 483 m² podľa § 6 ods. 1 písm. g) zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 87/1991 Zb.“). Sťažovateľky sú právnymi nástupkyňami (dedičkami) po pôvodnom žalobcovi v 2. rade – [REDACTED], ktorý si uplatnil nárok na vydanie veci v rozsahu 1/5-iny k celku – takto si každá zo sťažovateľiek uplatňuje vydanie veci v rozsahu 1/10-iny k celku. Podľa žalobcov špecifikované nehnuteľnosti boli kúpnu zmluvou z 3. decembra 1982 prevedené na štát, pričom k prevodu malo dôjsť v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, o čom svedčí to, že kúpnu cenu určil štát, ktorý znaleckým odhadom určenú cenu 238 838,68 Kčs znížil na sumu 148 151 Kčs. Žalovaní sa okrem iných bránili tým, že vec nemožno vydať podľa § 8 ods. 1 zákona č. 87/1991 Zb. z dôvodu, že zásadnou prestavbou stratila svoj pôvodný stavebno-technický charakter.

Z právneho hľadiska predmetnú vec možno považovať za takú agendu rozhodovania všeobecných súdov, ktorá v období nasledujúcom po nadobudnutí účinnosti zákona č. 87/1991 Zb. bola relatívne bežnou. Konania s týmto predmetom sa vyznačovali rôznou mierou právnej aj faktickej zložitosti. V prejednávanom prípade možno identifikovať právne aj faktické prvky zložitosti – napr. otázky, týkajúce sa určenia povinnej osoby

(s čím korešponduje opakovaná zmena žaloby týkajúca sa okruhu žalovaných), potreba znaleckého dokazovania – na určenie špecifikovanej ceny stavby v rozhodnom období a aj na účely posúdenia stavebných úprav, ktoré prebehli na predmetnej nehnuteľnosti a pod., t. j. vec možno považovať za právne aj skutkovo zložitú, čo mohlo prispieť k celkovej dĺžke konania; nijako to však nemôže ospravedlniť, že napadnuté konanie v čase rozhodovania ústavného súdu trvá 25 rokov a osem mesiacov.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľiek ako účastníčok napadnutého konania. Ústavný súd dospel k záveru, že správanie sťažovateľiek, resp. ďalších žalobcov, neprispelo výraznou mierou k celkovej dĺžke napadnutého konania.

Možno akceptovať námietku predsedu okresného súdu, že okresný súd v období od 31. mája 1999 do októbra 2000 a od 28. novembra 2000 do septembra 2001 – t. j. celkovo v období približne dvoch rokov – žiadal žalobcov o písomné podania a návrhy na doplnenie dokazovania, rovnako poskytol žalobcom a aj sťažovateľkám na ich vlastnú žiadosť opakovane priestor na mimosúdne vyriešenie sporu – pričom žalobcovia neoznámili okresnému súdu výsledok týchto rokovaní v tých lehotách, ktoré uviedli vo svojich podaniach, čo je znakom pasívneho prístupu účastníka konania (strany sporu). Vo vymedzenom období sa sťažovateľky nezúčastnili pojednávania a taktiež právny zástupca žalobcov nereagoval na výzvy súdu na predloženie požadovaných dokladov.

Zo súdneho spisu tiež vyplýva, že žalobcovia opakovane menili žalobu – predovšetkým okruh žalovaných, podávali návrhy na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré mohli mať vplyv na trvanie napadnutého konania.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje skoršie rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 60/2016, v ktorom uviedol, že snaha účastníkov (strán) o vyriešenie sporu mimosúdne aj v prebiehajúcom súdnom konaní je legitímna a žiaduca, pritom konajúci súd je tiež povinný viesť účastníkov k tomu, aby sa spor vyriešil zmierne (§ 100 ods. 1 OSP). V takomto prípade je však potrebné akceptovať, ak konajúci súd nepostupuje ďalej v konaní

a čaká na stanovisko účastníkov a účastníci tiež v zásade nemôžu neskôr namietať nečinnosť súdu, ktorá bola bezprostredne vyvolaná ich snahou o zmierne riešenie sporu.

V tomto kontexte ústavný súd tiež považuje za potrebné uviesť, že doplnenie návrhu, zmeny návrhu, procesné návrhy, snaha o mimosúdne vyriešenie sporu a podobne sú legitímnou procesnou aktivitou účastníka konania (strany sporu). V súvislosti s touto procesnou aktivitou aj sťažovateľiek ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej uviedol, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 865/2014, II. ÚS 484/2016).

Špecifikovaná procesná aktivita žalobcov a aj sťažovateľiek mohla mať vplyv na dĺžku napadnutého konania, napriek tomu však nemôže nijako odôvodniť doterajšie trvanie napadnutého konania – v rozsahu takmer 26 rokov. Uvedené skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia.

3. V súvislosti s posudzovaním postupu okresného súdu ústavný súd vychádzal z vyžiadaného spisu a z prehľadu úkonov obsiahnutého vo vyjadrení predsedu okresného súdu zo 7. septembra 2017, ktorý zodpovedal obsahu spisu. V tomto smere poukazuje ústavný súd na to – bez potreby analyzovať prípadné obdobia nečinnosti – že napadnuté konanie sa vyznačuje výrazným neefektívnym postupom okresného súdu, o čom svedčí predovšetkým skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo ani po 25 rokoch a ôsmich mesiacoch od jeho začiatku právoplatne skončené, čo ústavný súd považuje samo osebe za ústavne neakceptovateľné (napr. m. m. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 82/2010, IV. ÚS 535/2013).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd uzavrel, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom – vzhľadom na celkovú dĺžku konania – spôsobeným predovšetkým jeho výrazne neefektívnym postupom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy v danej veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne

okolnosti prípadu. Sťažovateľky požadovali primerané finančné zadost'učinenie každá po 20 000 €, ktoré odôvodnili najmä svojimi zdravotnými problémami podmienenými stresom vyvolaným dlhotrvajúcim konaním, pocitom krivdy a narušením ich dôvery v zákonné a spravodlivé rozhodovanie orgánov verejnej moci.

Ústavný súd prihliadol na okolnosti predmetnej veci – na jednej strane na celkovú dĺžku napadnutého konania, na zjavne neefektívny postup okresného súdu – a na druhej strane na skutkovú a právnu náročnosť veci, a to že k celkovej dĺžke konania prispeli v určitej miere aj žalobcovia (t. j. aj sťažovateľky).

Na tomto základe ústavný súd priznal sťažovateľkám sumu každej po 10 000 €, ktorá je podľa názoru ústavného súdu primeraná konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Sťažovateľky tiež žiadali úhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním právnou zástupkyňou. V podaní z 24. marca 2017 si sťažovateľky uplatnili úhradu trov konania v sume 303,16 €, ktorú bližšie nešpecifikovali.

Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia v sume 303,16 € zodpovedá sume vypočítanej ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd priznal každej zo sťažovateľiek úhradu trov konania – odmenu za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady

s klientom, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2016 v sume 143 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a náhrady hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 8,58 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Keďže išlo o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch účastníkov konania, základná sadzba tarifnej odmeny sa znižuje podľa § 13 ods. 2 vyhlášky v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu (pozri najmä I. ÚS 417/2010, I. ÚS 64/2011, II. ÚS 25/2011, II. ÚS 453/2010, II. ÚS 520/2010, III. ÚS 354/2010, III. ÚS 356/2010, III. ÚS 452/2010, IV. ÚS 62/2011, IV. ÚS 475/2010) o 50 %, čo spolu predstavuje uplatnenú sumu 303,16 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľiek (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2017